

ITINERARIUM,
Ofte
Schip-baert naer
Dost ofte Portugaels
Indien.

Inhoudende een beschrijvinghe dier Landen /
Zee-kusten / Wabens / Sibieren / Voechen ende
Plaetsen / met de gedenck-weerdigste
Wistozien der selver.

Hier zijn by gheboeght de Conterseptfels van de
Wabjten ofte Drachten / so van de Portugesen aldaer resi-
derende / als van de in-ghebooren Indianen : Ende van ha-
re Tempelen / Afgoden / Wuyfinghen / manieren / Godes-
dienst / Politie / Wuyf-houdinghen ende koop-handel / hoe
ende waer die gebreken woyt : Als oock van de Boe-
men / Drachten / Krupden / Specerghen / ende
dierghelijcke Materialen van
die Landen.

*Alles beschreven door Ian Huyghen
van Linschoten.*

Van nieuws ghecomtgeert ende verbeterd.

AMSTELREDAM,

Ghedrukt voor Everhardt Cloppenburch, Boeck-verkooper woonende op't Water/
in den vergulden Bijbel Anno 1644.
Met Privilegie voor 12 Jaren.

lepde't seer sachtelijck boven op een lueiffe/ die daer by stont over een Winckel: dat ghe- daen hebbende is weder zynen gangh ghe- gaen/ met stooten/ beeren en tieren als te voo- ren/ tot een groote verwonderinghe van alle diet aensaghen/en principaelijck tot een vzugh- de / ende blipschap bande moeder/ die hi er hint gesont ende wel te vreden weder kreegh. Dese en diergelijcken exempelen gheschieden der da- ghelijcks in Indien/ dat al soude te langhe vallen om te verhalen/ waerom alken dese drie ofte vier hebbe willen aen-tekenen/ als een dingh seer weerdigh om in de memozie te hebben/ om ons daer by te leeren ende te ver- wecken alle weldaet te loonen/ ende ghedach- tigh te wesen met danckbaerheyt/ aenghesien wy hier klaerlijck sien by dese stomme beesten/ ons sulcks tot een spiegelh vooz-stellen/ die sulcks niet alleen en ghedencken alse met haer volle wetenschap zyn: maer dat meer te ver- wonderen is / in tijden datse van haer sinnen half ofte gheheel berooft zyn / 't welke dich- wils de Menschen met alle haer verstant/ ende vns sinnen gantschelijck achter den rug- ghe stellen/ en alle weldaden / supden-daeghs (Gode betert) met ondanckbaerheyt geloont worden.

Dat. 47. Capittel.

Vanden Abada, ofte Reynossero.

DIE Abada ofte Reynossero en is in In- dien niet: dan in Bengalen ende Patane: zyn klepder ende leegher dan den Olp- phant / heeft eenen hozen hoozn op den neus/ achter dickachtich ende vooz scherper / van doncker / blaewde ende witachtighe verwe: heeft eenen muyl ghelijck een Dercken / ende het vel over 't lijf is over al ghesronst / ende staet of het ghewapent waer met schilden: is groot vbandt vanden Olpphant: Sommighe meenen dat het den rechten Een-hoozen is/ overmidts datmen anders gheen tot noch toe gebonden en heeft / dan alleenlijck van hoozen segghen / ofte gheschildert. De Doztigesen/ en ooch die van Bengalen affirmeren dat by de Rindier Gangesz int Coningrijck van Bengalen zyn veel van derg Reynosseros, ende alse wil- len dvincken / soo staender d'ander Dieren na en waecten / tot dat die Reynossero ghebzone- ken heeft / ende steerct zynen hoozn int water/ want en can anders niet dvincken ofse den hoozn moet onder water komen/ om dat hy soo dicht op den neus aende muyl konit / ende na hem dvincken alle d'ander Dieren. Die hooz- nen werden in Indien seer gheestimeert / ende ghebruyckte teghen alle senu ende vergift/ ende veel andere siekten: Desghelijcks zyn tanden/ clauwen/ vleesch/ vel en bloet / ja tot zyn dreck ende water toe / ende al wat hy aen ende int lijf heeft / wozyt in Indien in groo- ter weerden ghehouden / ende ghebruyckte tot veelderley siekten ende ghebruyken / en is goet ende waerachtigh / als ich selber in sommighe dinghen by experientie ghebonden hebbe. Ooch is te verstaen dat alle Reynosseros niet even goet en zyn / want daer zyn der die de hooznen vercocht werden tot een / twee / ende drie hondert Pardauwen het stuch / ende daer zyn ander van de selfde couleur ende groote/ diemen vooz drie ende vier Pardauwen hoopt/ welke die Indianen weten te onderschep- den / ende te kinnen. Doosaecke is dat die Reynosseros die op een seckere plaets in Ben- galen ghevonden worden / hebben dese weer-

dije / ende dat dooz virtupt van de Crupden die dat selfde Landt gheest ende produceert / 't welke op ander plaatsen niet en is: en dese e stimatle en is niet alleen inde hoozn / maer in alle ander dinghen na zyn gheheele lijf / als voozsejt is: Daer worden ooch by Malacca, Sian ende Bengala ghevonden sommighe Woc- ken ofte Septen die in 't wilde loopen / wiens hooznen gheestimeert werden vooz de beste teghen senu / ende vooz alle vergift diemen mach vinden / worden genaemt Cabras de ma- ro, dat is: wilde Septen / dese hooznen wo- den dapper in Indien gheestimeert / ende in weerde ghehouden / ende zyn dickwils by ex- perientie goet ghehouden / daer ich selfs goe- de ghetupghe af ben / en sulcks ghepzoert hebbe. Int Jaer 1581. als die Coningh Philippus van Spangien tot Lisbonen was/ soo worden hem ghebruyckte / upt Indien vooz een present / een Reynossero ende Olpphant/ welke hy beyde mede nam na Madrid, 't Hoff van Spangien: waer mede ghenoech is van dat die ghebierten vant Landt ende Doghels zyn belagghende / hoe wel daer noch veel an- dere zyn / daer men soo intghemeren gheen no- titie af en heeft: Daerom hebbe alleenlijck verhaelt diemen daghelijcks vooz ooghen siet/ ende kennisse af heeft / om alle onseckerheyt te schouwen.

Dat 48. Capittel.

Van de Visschen, ende alderley Zee-gedierten van Indien.

DE Vissch is in Indien seer veel / en som- mighe ooch seer smalselijck en goet / die beste Vissch is ghenaeemt Mordexijn, Pam- pano en Tuijogo. Daer is eenen Vissch genaemt Peize sarra, die men in ronde schyven sijt als de Salma / en soutense / is seer excellent / en mach langhe dueren om over zes vooz victualie niet te dzagghen. De meeste Vissch wozyt geeten met Rijns / welke sy koken met soy dat zy over het Rijns gieten / en is wat suerachtich ghelijck oft met Crups- beesten ofte onrijpe Druyden ghe- koocht waer: is seer smaechelijck / wozyt ghe- naemt Carrijl, 't welke is hare daghelijckische kost ende onder-houdt / en het Rijns dient haer in de plaets van broodt. Daer is ooch goeden Elst / ende Tonghen / ende veel andere Vissch van veel soozten. De Garnaet is de beste ende grootste dien ich opt ghesien hebbe / want met een dozijn Garnaeta kannen wel een goet avontmael dorn. De Creeften ende Crabben zyn seer goet ende wonderlijcke groot / dat het een wonder is om vertellen / ende dat noch meer is: dat wanneer de Maen vol is / dat- men in dese Landen vooz een trecken hondt/ dat alle Crabben ende Creeften vol / goet ende tydigh zyn / het welke aldaer het contrarie is: want met een volle zinnse leegh ende on- tydigh / ende met een nieuwe Maen tydigh / goet vol: Men heester ooch Mosselen / ende andere dierghelijcke Vissch in schulpen / van veelderley soozten: Oesteren hysier veel / by namen in Cochijn, ende na die Cabo de Como- rijn toe: maer werbender wepnigh ghracht. De Vissch in Indien is seer goeden hoop: Want met een paer stupvers / te reechenen / machmen wel soo veel Vissch met Rijns daer toe hoopen / dat daer vns ofte ses personen wel een goet mael mede konnen doen op zyn Spaensch / het welke seer goeden hoop is / nae die dierte ende Mercht van Spangien ende

Wocken/ of S-pien hooznen in Bengalen goet tegens 't senu.

De onsecker van dese cracht comt vabt Crups datse eten in Bengalen.

Mozderijn Dampans/ Carijngo/ Peize sarra.

Carrijl/ is de ghimere saisse op de Viss in In- dien. Elst/ Tong- gen. Herr groote Carraten. Creeften/ Crabben/ met een vol- le maen zyn de Creeften/ Crabben/ goet ende vol/ contra- rie dese Landen/ Mosselen/ Oesteren/ veelderley Visschen in schulpen.

De Olp- phanten ge dencken niet alle die weldaet ghe- font zynde/ maer als zy dul ende be- rooft van beeten zyn.

Sommighe meenen dat die Abada den rechten Een-hoozen is

Den hoozn bande Abada wert ghebruyckte te- gens senu en zyn ghe- heel verhaent tot allerley siekten.

De een Rey- noceros veel beter als de ander.

Die van Be- galen zyn de waerste.